

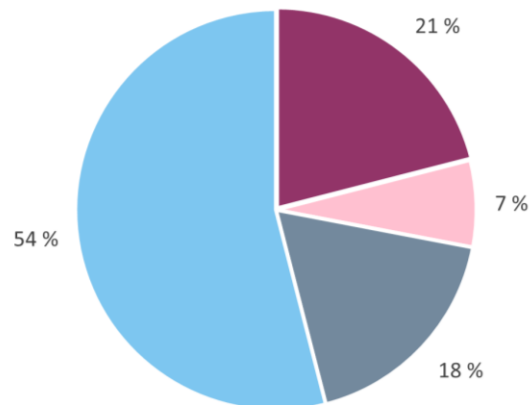
Siiri Tuovila
Korkeakouluharjoittelija
Suomen Kuntaliitto ry

Vastasyntyneiden muistaminen kunnissa 2022

Kuntaliitto toteutti alkusyksystä 2022 selvityksen kuntien tavoista muistaa vastasyntyneitä kuntalaisia ja samalla houkutella kuntaan uusia asukkaita. Manner-Suomen 293 kunnasta tieto muistamisesta saatiin 280:sta, eli noin 96 % kaikista Suomen kunnista. Edellisen kerran vauvarahan maksamista on kartoitettu vuonna 2019. Selvityksestä rajattiin ulos Ahvenanmaan maakunnan kunnat.

129 kuntaa muisti vastasyntyneitä kuntalaisia. Kunnilla oli erilaisia tapoja muistaa vastasyntyneitä. Näitä olivat (1) vauvaraha, (2) lahjakortit, palvelusetelit ja kululaskujen maksaminen, sekä (3) tavaralahjat. Myös eri muistamistapojen yhdistelmiä oli joissain kunnissa käytössä.

Muistamisten jakautuminen kunnittain

■ Rahallinen muistaminen ■ Lahjakortit, palvelusetelit ja kulujen maksaminen ■ Tavaralahjat ■ Ei muistamista

Kaavio 1. Muistamisten jakautuminen kunnittain (%)

Vauvaraha

Vuonna 2022 vauvarahaa vastasyntyneiden perheille maksoi 58 kuntaa määrän ollessa vuoden 2019 kartoituksen perusteella 27 kuntaa. Vauvarahaa maksavien kuntien määrä on siis yli kaksinkertaistunut kolmessa vuodessa. Vauvarahan määrä vaihteli 50 eurosta 10 000 euroon. Keskimääräisesti

eniten kunnissa maksettiin 500 euron suuruisia vauvarahaa määrän ollessa vuonna 2019 keskimäärin 350 euroa.

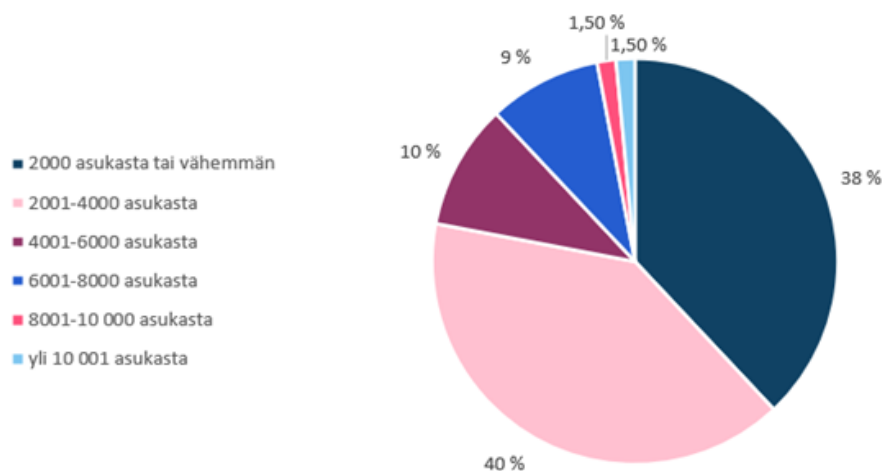
25 vauvarahaa maksavassa kunnassa vauvaraha nousi 1000 euroon tai suuremmaksi. Näitä suurimpia, 1000–10 000 euron vauvarahoja kunnat maksoivat useimmiten 500–1000 euron vuosierissä. Miehikkälä, Luhanka ja Lestijärvi maksoivat suurinta vauvarahaa, suuruudeltaan 10 000 euroa. Kyseiset kunnat maksoivat perheille vuosittain 1000 euroa lapsen ensimmäisten kymmenen elinvuoden ajan.

1000 euron vuosittaista vauvarahaa maksoivat myös Vesanto (6 ensimmäisen elinvuoden ajan), Veteli, Juupajoki ja Simo (5 ensimmäisen elinvuoden ajan), sekä Halsua (kolmen ensimmäisen elinvuoden ajan). Myös Virroilla ja Ähtärissä maksettiin vauvarahaa 4000 euroa jokaista kuntaan syntynyttä kohden, mutta vuosittainen maksuerä näissä kunnissa oli 500 euroa. Jokainen vuosieriä maksava kunta edellytti asumista kunnassa.

Vauvarahaa maksavat kunnat olivat useimmiten noin 2000–2500 asukkaan kuntia. Asukasmäärältään pienimmässä vauvarahaa maksavassa kunnassa asui 700 asukasta, suurimmassa 20 000 asukasta. Asukasmäärien tarkastelussa huomioon tulee ottaa se, että 58 vauvarahaa maksavasta kunnasta 57 oli alle 10 000 asukkaan kuntia.

Vauvarahaa maksavat kunnat olivat pääsääntöisesti muuttotappiosta kärsiviä kuntia, joissa alle 15-vuotiaiden osuus asukkaista oli noin 12,3 %. Tästä poikkeuksen tekivät Pyhäntä, Kolari ja Kustavi, joiden asukasmäärä on kasvanut viimeisen viiden vuoden ajan. Lisäksi Pyhännässä alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä oli vuonna 2021 muista poikkeuksellinen, 21,7 %.

Vauvarahaa jakavat kunnat koon mukaan jaoteltuna

Kaavio 2. vauvarahaa jakavien kunnat asukasmäärän mukaan jaoteltuna

Lahjakortit, palvelusetelit ja kulujen maksaminen

Sellaisia kuntia, joiden pääasiallinen lapsiperheiden muistamista oli lahjakortti, palveluseteli tai synnyttäjän sairaalahoidon kustannusten maksaminen, oli 20. Lahjojen arvo vaihteli 100–500 euron välillä.

Kunnista 14 jakoi lahjakortteja, joita pystyi käyttämään paikallisten yritysten tavaroihin ja palveluihin. Kaksi kuntaa maksoi synnyttäjien sairaalakustannukset ja yksi kunta antoi palvelusetelin koti- tai siivouspalveluihin. Lisäksi yksi kunnista tarjosi perheille maksutonta lapsiperheiden kotipalvelua.

Näitä lahjoja käytettiin myös kahdessa kunnassa yhdistettynä vauvarahaan.

Tämänkaltaisia muistamisia toimitettiin vastasyntyneiden perheille kunnissa, joiden asukasmäärä vaihteli 1 500 asukkaasta 18 500 asukkaaseen. Suurin osa kunnista oli alle 10 000 asukkaan kuntia ja niistä 17 kärsi muuttotappiosta. Alle 15-vuotiaiden osuus kunnan asukkaista oli keskimäärin 13,1 %.

Suosituinta tämänkaltaisen muistaminen oli Pohjois-Pohjanmaalla. Lisäksi lahjakortteja, palveluseteleitä ja sairaalakustannuksien korvauksia toimitettiin Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla, sekä Pohjois-Karjalassa. Vähiten tämänkaltaisia muistamisia oli käytössä Keski-Suomessa, Varsinais-Suomessa, Etelä-Karjalassa ja Pirkanmaalla.

Tavaralahjat

51 kuntaa kustansi vastasyntyneille tavaralahjan. Lahjat olivat useimmin vauvan vaatteita, tai muita vauvatarvikkeita kuten leluja, kirjoja tai peitteitä. Lahjojen arvo vaihteli muutamasta eurosta noin sataan euroon. Lahjat olivat pääosin symbolisia muistamisia.

Suosituinta tavaralahjojen antaminen oli Uudellamaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa. Tavaralahjoja antaneiden kuntien asukasmäärä vaihteli 1000 asukkaan kunnasta 52 000 asukkaan kaupunkiin. Kunnat olivat myös muilta tunnusluvuiltaan heterogeenisia.

Lahjojen yhdistelmät

Kuhmoisilla vastasyntyneet saavat 2000 euron vauvarahan lisäksi penkin. Rautavaaralla on jaossa 1000 euron lisäksi koivupuinen tutti ja Juuassa vauvaraha lisäksi lapsiperheille on perustettu harrastusten tukirahasto. Rääkkylä lahjoittaa 500 euron lisäksi vuoden ensimmäiselle vauvalle sukset ja Nurmes maksaa lisäksi synnytyssairaalakulut.

Merikarvialta saa 500 euron lisäksi kuksan ja onnittelukortin. Kihniöllä vauvat saavat 500 euron vauvarahan lisäksi Kihniö-kassin, Tervolassa taas

tarjotaan vauvarahan lisäksi yksi maksuton vuosi varhaiskasvatuksessa. Tervossa 500 euron vauvarahan lisäksi perheet saavat 150 euron arvoisen lahjakortin paikallisten yritysten palveluihin käytettäväksi.

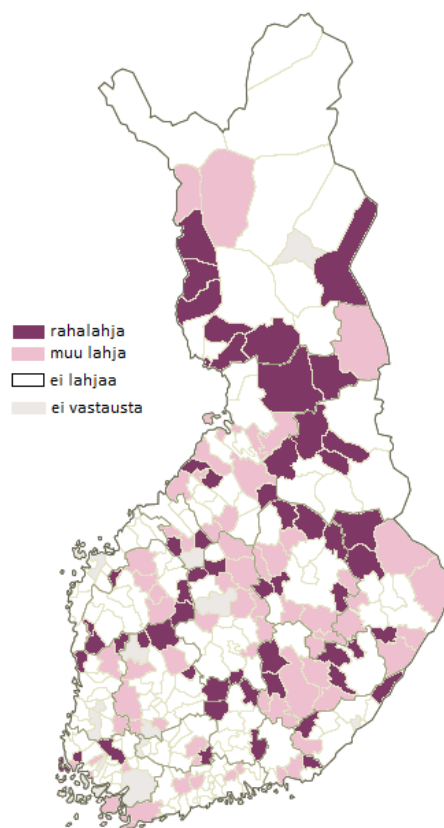
Kuusamossa lahjakortin lisäksi vauvaa muistettiin villasukilla ja virkatulla turvalonkeroisella. Utajärvellä 150 euron arvoisen lahjakortin lisäksi vauva sai lampaantaljan tai kirjalahjan. Pertunmaalla lahjakortin lisäksi perheille kustannettiin perheliput uimahalliin, Äänekoskellakin lahjakortin mukana oli lisäksi pieni lahja.

Johtopäätökset

Noin 46 % kaikista kyselyssä mukana olleista kunnista oli käytössä jonkinlainen muistaminen. Lisäksi neljällä vastanneesta kunnasta oli suunnitteilla jonkinlaisen muistamisen antaminen tulevaisuudessa.

Moni kunta, jolla lahjoja ei ollut käytössä, mainitsi käytössään olevan muita tapoja tukea lapsiperheitä ja helpottaa näiden arkea. Tällaisia olivat esimerkiksi maksuton varhaiskasvatus, kotihoidontuen tai yksityisen hoidon tuen kuntalisät, avoimet perhekerhot ja muu toiminta, sekä toimivat palvelut. Joissain kunnissa muistamisesta vastasivat kunnan alueella toimivat yhdistykset, yritykset tai yksityishenkilöt.

Osa kunnista, joissa muistamisia ei ollut käytössä, kertoivat sen yleensä sen johtuvan (1) kunnan suuresta koosta, (2) kunnan vetovoimasta tai (3) huonosta kuntatalouden tilanteesta, joka ei salli ylimääräisiä kuluja. Rahalliselta arvoltaan suurimmat muistamiset olivatkin käytössä yleensä kunnissa, joiden asukasmäärä ei ollut suuri ja joiden taloustilanne salli muistamisen käytön. Nämä kunnat sijaitsivat yleensä Pohjois- ja Itä-Suomessa ja niiden asukkaista yhä pienempi osa oli alle 15-vuotiaita. Pienet tavaralahjat sen sijaan hajaantuivat kaikenlaisten kuntien muistamistavoiksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Lahtinen
Kehittämispäällikkö

Siiri Tuovila
Korkeakouluharjoittelija